

Vācijas skolotāju sanāksme lemj radikāli grozīt programmas

1

Augustdorfā tūlīt pēc jaunatnes kongresa laikā no 7.—9. augustam notika plaša skolotāju sanāksme, ko bija noorganizējusi LCK Izglītības daļa. Sanāksmē piedalījās 23 skolotāji no Vācijas latviešu skolām. Zviedrijas skolotājus pārstāvēja LAK Eiropas centra izglītības daļas vadītājs K. Dziļleja, Anglijas skolotājus — J. Andrups. Sanāksme plaši iztirzāja pašreizējos darba apstākļus latviešu skolās un vienojās diezgan radikāli pārstrādāt līdz šim lietotās skolu programmas.

Pirmo sanāksmes dienu YMCA's mazajā zālē iesāka māc. A. Abakuka vadīts dievkalpojums, kurā piedalījās arī jaunieši no skautu un gaidu nometnes, kas tai laikā notika Augustdorfā. Par sanāksmes vadītāju ievēlēja agr. J. Daģi, par viņa palīdzi vikāri A. Poni.

Sanāksmes dalībniekus apsveica LCK Izglītības daļas vadītājs E. Āboliņš, uzsvērdams, ka trimdas jaunatne nav pabērni, bet par tās izglītību gādā latviešu organizācijas, skolas un audzinātāji. LCK sveicienus nodeva V. Janums, bet no Anglijas latviešiem sveicienus nesa J. Andrups un no Zviedrijas — K. Dziļleja.

Pirmajā referātā māc. A. Abakuks iztirzāja audzināšanas problēmas. Pēc audzināšanas mērķu un līdzekļu apskata vispārējās pārdarīšanas gaismā referents pievērsās sevišķām trimdas problēmām. Svešuma apstākļos cilvēkiem bieži draud garīgo spēku izsmelšanās, dzīvojot vientulībā.

V. Janums referēja par līdzekļiem, ar kādiem komunisti ietekmē trimdas sabiedrību. Michailova komitejā, kas darbojas Austumberlīnē, latviešu sekciju vada latvietis Prūsis, kas pēc kara dzīvojis Vācijā, studējis Braunšveigas augstskolā un 1948. gadā repatriējies. Michailova komitejas darbība kļūst arvien plašāka un aktīvāka, taču līdz

šim starp latviešiem tai bijuši pavisam nēcīgi panākumi. Atgriezušies tikai kādi 7 latvieši. Daži, kas repatriējušies 1948. gadā, tagad atrodas Vorkutā. Maskavas aģenti Rietumvācijā aizsegai izmanto vācu kompartiju, kam atļauts darboties legāli. Sevišķās skolās sagatavo aģentus un propagandistus. Viena šāda skola vairākus gadus darbojusies Augustdorfas tuvumā — Pivitsheidē. Rietumvācijā šādu skolu ir ap 60. Katrā latviešu centrā komunisti pūlas iefiltrēt savus aģentus. To nolūks sakūdīt citu pret citu atsevišķas grupas, panākt šķelša-

nos un ar pārspilētām prasībām jaukt organizāciju darbību.

Pirmās sanāksmes dienas nobeigumā sekoja LAK EC Izglītības daļas vadītāja K. Dziļlejas referāts par papildskolu programmām. Referents uzsvēra, ka ir pats pēdējais laiks izdarīt radikālas pārmaiņas programmās, jo tiklab satura, kā apjoma ziņā tagadējās programmas vairs neatbilst pašreizējiem latviešu skolu apstākļiem un trimdā augušo bērnu uztveres spējām. Latviešu valoda mācāma ar tādu apziņu, lai bērni iemīlotu Latviju. Referents ieteica Latvijas dabu izskaistināt un Latvijas vēsturi iztēlot legendārāku. Latviešu zemnieku sētas elementi — pirts, kūts, zirgs pēc referenta ieskatiem pieder pagātnei un nevar vairot bērna pieķeršanos dzimtenei. Vēsturē atmetama daļa no senāko laikmetu vielas, un galvenā uzmanība pievēršama latviešu tautas pzlaukuma periodam kopš 19. g.s. otras puses un valsts neatkarības laikam.

Latvijas ģeografijā novecojusies visa saim-

nieciska ģeogrāfija, kas šobrīd kļuvusi jau par saimniecības vēsturi.

Debatēs pēc referāta sanāksme pieņēma rezolūciju, ka latviešu valoda (ābece mācība) sakāma bērniem mācīt pirms svešās skolas apmeklēšanas vai sliktākā gadījumā paralēli ar to. Ja to nokavē, bērnam nekad vairs nav iespējas latviešu valodu piesavināties kā savu dzimto valodu.

Otra sanāksmes diena turpinājās ar debatēm par latviešu valodu. Vēlamās pārmaiņas latviešu valodas lasāmā vielā savā referātā aprādīja A. Pone. Debatēs sanāksmes dalībnieki atzina vajadzību izdot jaunatnes literatūras seriju, kuŗā būtu gan jauni, gan agrāk radušie latviešu rakstnieku darbi, piemēroti trimdas jaunatnes interesēm. Par šo pasākumu gādāt lūdza LAK Eiropas centra Izglītības daļu. J. Andrups aprādīja, ka vairums latviešu bērnu brīvajā pasaulē uzaug pilsētas vidē, tāpēc viņiem lauku apstākļi sveši un grūti iedzīvoties lasāmajā vielā, kas tēlo 19. g. simteņa zemnieku sētu. Šī zemnieku vide ir tomēr latviešu nacionālās kultūras šūpulis, un bez tās pazīšanas bērnus nevar ievadīt latviskajās gara vērtībās un tautasdziesmu pasaulē. Latviešu zemnieku sētas izpratne tāpēc liekama par gala mērķi latviešu skolas darbam, bet bērni uz to vadāmi pakāpeniski, sākumā strādājot ar vielu, kas bērniem saprotamāka, kā tautas pasakas, teikas, jaunatnes piedzīvojumu literatūra u.t.l. Nebūtu vietā Latvijas dabu un vēsturi izskaistināt, jo patiesībai vienmēr vislielākais spēks. Ja skolotāji spēs bērniem likt nojaust Latvijas ziemeļu dabas harmonisko skaistumu, viņi būs likuši drošus pamatus tēvzemes mīlestībai.

Sanāksmes turpinājumā mag. hist. J. Bračs referēja par Latvijas vēstures mācīšanu latviešu skolās. Referents aprādīja, ka līdzšinējās programmas un vēstures mācību grāmatas vēl arvien lielā mērā dibinās uz baltvācu historiografijas pamatiem, sākot politisko vēsturi ar krustnešu ierašanos Daugavas grīvā. Nav pamata šo schēmu tālāk uz-

turēt. Referents ieteica jaunu dalījumu laikmetos, kas dod vairāk iespēju izcelt baltu tautu kopējos likteņus un lielāku vērību pievērsš laikmetiem, kad politiskā iniciatīva bijusi latviešu un tās radu tautu rokās. Referents ieteica sadalīt visu Latvijas vēsturi trīs lielos periodos: 1) Senais neatkarības laiks (pirms krusta kariem); 2) Laikmets pēc krusta kariem līdz nacionālai atdzimšanai 19. g. simteni; 3) Nacionālā atdzimšana, Latvijas neatkarības laiks un Latvijas likteņi līdz mūsu dienām. Visiem šiem trim periodiem paredzams apmēram vienāds vielas daudzums un mācību laiks.

Sanāksme atzina referenta doto periodizāciju par ieteicamu un lūdza LAK Eiropas centra Izglītības daļu rūpēties par jaunas vēstures programmas un mācību grāmatas sagatavošanu saskaņā ar šiem principiem.

Sanāksme vēl prrunāja arī Latvijas ģeogrāfijas programmas, asimilācijas jautājumu, mācību līdzekļus un skolu stāvokli okupētajā Latvijā.

Pirmās sanāksmes dienas vakarā cand. phil. O. Bongs iepazīstināja skolotājus ar interesantiem diapozitīvu materiāliem, kas rāda Rīgas likteņus no senām dienām līdz mūsu laikiem.

Otras sanāksmes dienas vakarā skolotāji apmeklēja skautu un gaidu nometni, ko vadīja O. Baltputnis un R. Cipule. Skauti un gaidas deva interesantu un atjautīgu uguns-kura programmu.

Skolotāju sanāksmē radās daudzi vērtīgi ierosinājumi tālākam darbam, un tās atzinumi programmu pārkārtošanā, cerams, dos radikālu pagriezienu skolu darbā. Par vērtīgo sanāksmi pateicība pienākas LCK Izglītības daļai un Vācijas latviešu dzīves vadībai.

Londonas Avīze 18.08.1956

